

Reactie op consultatieversie Permanentmaking bevoegdheid tot intrekking Nederlanderschap

1. Ik handhaaf de bezwaren die ik geformuleerd heb in verscheidene publicaties tegen de tijdelijke wet intrekking als neergelegd in art.14 lid 4 RWN. De horizonbepaling brengt mee, dat deze intrekkingmogelijkheid vervalt per 1 maart 2022. Het huidige wetsvoorstel schrapt de horizonbepaling zodat de tijdelijkheid overgaat in eeuwigheid.

2. Het WODC heeft een evaluatieonderzoek uitgebracht. Het kabinet meent, dat uit dit onderzoek blijkt 'dat het doel van deze bevoegdheid, het voorkomen van legale terugkeer en het bemoeilijken van illegale terugkeer is bereikt', en spreekt van een 'positieve conclusie.' Daarop is veel het een en ander af te dingen.

in de eerste plaats de kwantitatieve gegevens. In de door het WODC bekeken periode tussen 2 maart 2017 en 27 januari 2020 is in 23 gevallen intrekking overwogen, en is in 21 gevallen inderdaad tot intrekking overgegaan. In zeven gevallen stak de rechter daar een stokje voor, omdat die waren gebaseerd op aansluiting bij een terroristische organisatie vóór de inwerkingtreding van art. 14 lid 4 RWN, en deze bepaling geen terugwerkende kracht kent. Blijven veertien gevallen over, die allemaal bij de rechter zijn beland; in één uitspraak van de Afdeling is de intrekking definitief geraakt.

Hoe verhouden deze getallen zich tot het totaal van potentieel voor intrekking in aanmerking te nemen 'targets'? daarover doen verschillende getallen de ronde. De AIVD (juni 2020) spreekt van naar schatting 46 personen, de minister ziet ruim een dubbel aantal (beleidsreactie op het WODC rapport van 10 december 2020.) Dat zijn 'targets' met een dubbele nationaliteit. In totaal schat het kabinet de uitreizigers op een kleine 150 personen. In driekwart van de gevallen is dus (nog) geen actie, in de vorm van ambtsberichten van de AIVD, ondernomen. Dat zijn povere cijfers. Zeker in het licht van het onbekende dark number van mogelijk illegaal ingereisde personen..

Wat die ambtsberichten van de AIVD betreft: Volgens het rapport van de CTIVD is de AIVD daar stelselmatig mee begonnen in de loop van 2019; het bleek dat in meer dan 90 % van de gevallen het opstellen ervan niet mogelijk was wegens het gebrek aan betrouwbare gegevens of wegens operationele bezwaren, zoals het beschermen van bronnen, van de modus operandi, of het actuele kennisniveau. De ambtsberichten konden dus niet voldoen aan de eisen van de WIV 2017.

Art.14 lid 4 RWN is dus een uiterst gebrekkig instrument gebleken in de bestrijding van terrorisme wanneer het gaat om het verhinderen van terugkeer naar Nederland van uitgereisde 'targets'.

3. Wat de uitvoering betreft nog het volgende. Hoewel in de MvT (2.1) uitvoerig de loftrumper gezongen wordt van de inzet van strafrechtelijke bevoegdheden, lapt het de adviezen en opvattingen van het OM vrijwel in alle gevallen aan de laars. Stelselmatig wordt de bestuurlijke weg verkozen boven de strafrechtelijke. Zeker, het strafrecht wordt regelmatig opgevoerd als een ultimatum remedium, maar het ontnemen van de nationaliteit is en zo mogelijk nog ernstiger ingreep in het leven van personen dan een strafrechtelijke veroordeling. Dat is geen ultimatum remedium maar een paardenmiddel.

Daarnaast is het opmerkelijk dat bij de intrekking art.8 EVRM geen rol lijkt te spelen. Bij de bestuurlijke afweging speelt het belang van het privé- en familieleven geen enkele rol. Dat is niet in de haak. Het door art.8 EVRM komt pas indirect om de hoek kijken bij de ongewenstverklaring die de nieuwbakken vreemdeling te wachten staat,, en als die ongewenstverklaring mede op grond van art.8 EVRM niet doorgaat, dan is ook de intrekking van tafel, maar dat neemt niet weg, dat ook in het kader van het intrekkingbesluit art,8 EVRM in de belangenafweging betrokken hoort te worden,

Bij de intrekking van de verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd van vluchtelingen dient eveneens, volgens rechtspraak van de Afdeling, art. 8 EVRM betrokken te worden. (ECLI:NL:RVS:2020:2953)

4. Wat bij de toelichting op het wetsvoorstel geheel ontbreekt is een uiteenzetting over het lot van degenen wier Nederlanderschap is ingetrokken en die tot ongewenst vreemdeling zijn verklaard. Dolen zij ergens ter wereld rond? hebben zij toegang tot de staat van hun andere nationaliteit? Zijn zij overal ter wereld ongewenst? Staan zij bloot aan de gevaren als omschreven in art.3 EVRM? Hoe dan ook: het is uiterst kwetsief om andere landen op te zadelen met personen

die zo gevaarlijk geacht worden dat ze coûte que coûte buiten Nederland gehouden moeten worden. Het gevaar wordt geëxporteerd en dat is volkenrechtelijk onvriendelijk.

5. Art.14 lid 4 RWN is uitsluitend instrumenteel van aard. Het dient ertoe 'targets' buiten de Nederlandse deur te houden. Het is niet strafrechtelijk van aard, maar ook niet constitutioneel. Dat wil zeggen dat niet is overwogen wat het betekent om Nederlander te zijn. Het is als het ware toevallig dat het Nederlanderschap is aangegrepen als middel om een risico buiten de landsgrenzen te houden. Hiermee wordt de betekenis van het Nederlanderschap verzwakt. Het is één van de instrumentjes voor de brede aanpak van de terrorismebestrijding. Dit is een devaluatie van het Nederlanderschap. En het instrumentje zet weinig zoden aan de dijk. Het gaat hier niet om onwaardigheid om het Nederlanderschap te bezitten, maar om een handigheidje om (bipatride) Nederlanders buiten de deur te houden.

6. Nog steeds ben ik van mening dat art.14 lid 4 RWN discriminatie oplevert ten opzichte van monopatrider Nederlanders. De redenering dat dit onderscheid wel gemaakt moet worden omdat het EVN en andere internationale verdragen staatloosheid verbieden overtuigt niet. Men kan nog steeds monopatrider en bipatride Nederlanders gelijk behandelen, nl door art.14 lid 4 RWN in te trekken. Art. 5 lid 2 EVN spoort staten aan hun staatsburgers gelijk te behandelen.; een aansporing waaraan Nederland zich met deze intrekkingbepaling niets gelegen heeft laten liggen. Ook art. 17 EVN suggereert gelijke behandeling van bipatride staatsburgers. daarbij dient bedacht te worden dat de meeste 'targets' zich niet van hun andere nationaliteit kunnen ontdoen; een situatie die ook de Nederlandse overheid in ander verband betreurt. Zie de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid namens het kabinet van 29 juni 2020 (krst. 35475, nr 3), mede in verband met de initiatiefnota -Paternotte, waarover H.U.Jessurun d' Oliveira, Ongewenste tweede nationaliteit, NJB 2020 nr. 2509, pp.2855- 2858) Nederland beschouwt het als zijn taak om bijvoorbeeld bij Marokko aan te dringen op wijziging van wetgeving en praktijk van zijn nationaliteitswetgeving. Door enerzijds de wens van Marokkanen te ondersteunen om afstand te kunnen doen van hun Marokkaanse nationaliteit, en anderzijds die buitenlandse nationaliteit in te zetten voor een onderdeel van de terrorismebestrijding maakt Nederland in feite misbruik van de bipatridie, en spreekt het met twee monden.

Conclusie: Dien het voorstel niet in.

Prof. Mr. H.U. Jessurun d'Oliveira